

Sygn. akt I ACa 3/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Uznańska (spr.)
Sędziowie:	SSA Andrzej Szewczyk SSA Teresa Rak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) K. – (...) spółki jawnej w K.

przeciwko A. M. i J. M.

o zobowiązanie i zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Gospodarczego w Krakowie

z dnia 5 października 2012 r. sygn. akt IX GC 85/11

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt I ACa 3/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 10 kwietnia 2013 roku

Strona powodowa (...) K. - B. - S. Sp.j. w K. wniosła pozew przeciwko A. M. i J. M. o zasądzenie od nich solidarnie na jej rzecz kwot: 54.400 zł tytułem kary umownej wynikającej z § 8 ust. 2 umowy oraz 27.776,58 zł tytułem odsetek ustawowych za zwłokę w dostawie przedmiotu umowy stanowiącej sumę iloczynów zapłaconych dwóch rat wynagrodzenia i 272 dni opóźnienia i 178.492,96 zł tytułem odszkodowania oraz kosztów procesu. Strona powodowa wniosła również o zobowiązanie pozwanych do dostarczenia jej kompletnej linii pakującej z podajnikiem grupującym sezamki, jego montażu i wykonania testów oraz do przekazania niezbędnej dokumentacji technicznej.

W uzasadnieniu strona powodowa podała, iż łączyła ją z pozwanymi umowa zawarta w dniu 22 grudnia 2009 roku, na podstawie której pozwani zobowiązali się do dostawy, montażu i rozruchu maszyny pakującej oraz systemu półautomatycznego grupowania sezamków, a strona powodowa zobowiązała się do zapłaty wynagrodzenia za wykonane dzieło w wysokości 62.379 euro w trzech ratach. W zakresie żądania zapłaty strona powodowa domagała się na podstawie § 8 umowy, zapłaty kwoty 54.400 zł tytułem kary umownej w związku z opóźnieniami w realizacji umowy oraz odsetek za zwłokę w dostawie przedmiotu umowy w wysokości 27.776,58 zł.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu. Podnieśli, że odsetki należą się za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, a oni zobowiązani byli do świadczenia wyłącznie niepieniężnego, co oznacza, że żądanie odsetek jest bezzasadne a postanowienia umowy dotyczące odsetek są bezwzględnie nieważne.

Wyrokiem z dnia 5 października 2012 roku Sąd Okręgowy w Krakowie uwzględniając częściowo powództwo o zobowiązanie do czynienia i zapłatę w pkt II wyroku zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz strony powodowej kwotę 44.713,73 zł; w pkt III w pozostałym zakresie powództwo oddalił, natomiast w pkt IV zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanych kwotę 2.000 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd I instancji ustalił następujący stan faktyczny: pozwani złożyli stronie powodowej ofertę na dostawę maszyny pakującej (...)wraz z systemem półautomatycznego grupowania sezamków. W dniu 22 grudnia 2009 roku pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy na dostawę, montaż i rozruch ww. maszyn. Termin dostarczenia zamówionych urządzeń ustalono w § 2 umowy na 16 tygodni od dnia złożenia pisemnego zamówienia i po dokonaniu przez stronę powodową zapłaty I raty wynagrodzenia. W § 8 umowy strony przewidziały karę umowną na wypadek opóźnienia w dostawie urządzenia w wysokości 200 zł za każdy dzień opóźnienia oraz odsetki ustawowe. Wynagrodzenie miało być płatne w trzech ratach.

Pozwani wystawili fakturę pro forma na pierwszą ratę wynagrodzenia za zamówione urządzenia w dniu 23 grudnia 2009 roku, a strona powodowa zapłaciła w dniu 6 stycznia 2010 roku. Pozwana w dniu 7 stycznia 2010 roku wystawiła z tego tytułu fakturę VAT nr (...). Termin realizacji dostawy zamówionych urządzeń upłynąć miał w dniu 4 maja 2010 roku. Kolejno pozwani wystawili w dniu 29 marca 2010 roku fakturę pro forma na II zaliczkę, którą strona powodowa zapłaciła w dniu 15 kwietnia 2010 roku a pozwani w dniu 16 kwietnia 2010 roku wystawili z tego tytułu fakturę VAT nr (...).

Pozwani nie zrealizowali dostawy zamówionych urządzeń w terminie tłumacząc się między innymi sytuacją powodziową i oświadczyli, iż termin dostawy został przesunięty na 26 tydzień, czyli ostatni tydzień czerwca 2010 roku.

W dniu 9 lipca 2010 roku strony podpisały protokół odbioru końcowego maszyny pakującej (...) wraz z zastępczym podajnikiem grawitacyjnym. Podajnik docelowy miał zostać zamontowany w późniejszym okresie, przy czym jeszcze na początku września 2010 roku pozwani wskazywali, iż kończą prace nad projektem podajnika. W dniu 29 września 2010 roku pozwani zamontowali, a strona powodowa odebrała docelowy podajnik.

Strona powodowa obciążyła pozwanych bezskutecznie karami umownymi i odsetkami za nieterminowe zrealizowanie przedmiotu umowy.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów w postaci oferty, umowy, zeznań świadków i stron. W oparciu o zeznania stron ustalił ich wolę odnośnie zawartego w umowie prawa do naliczania przez stronę powodową odsetek ustawowych za opóźnienie. Sąd w przeważającym zakresie dał wiarę zeznaniom współnika powodowej spółki (...).

Sąd I instancji odnosząc się do żądania strony powodowej zapłaty zauważył, że sekwencja zdarzeń, która miała miejsce po wpłacie I raty wynagrodzenia wskazuje, iż pozwani w tamtym okresie uważali, iż termin do wykonania umowy już biegnie i ma zakończyć się z dniem 4 maja 2010 roku. Zdaniem Sądu wskazuje na to wystawienie faktur VAT stanowiących podstawę wpłat I i II raty wynagrodzenia stanowiących 90 % wynagrodzenia za całość zamówienia, jak również mail pozwanych, w którym tłumaczą oni swoje opóźnienie powodzią. W efekcie Sąd zgodził się ze

stanowiskiem strony powodowej, że przedmiot umowy miał być wykonany do dnia 4 maja 2010 roku a w tym terminie pozwani nie zrealizowali przedmiotu umowy.

Według Sądu Okręgowego właściwą datą realizacji umowy jest data 29 września 2010 roku, kiedy to dostarczono docelowy podajnik. Doszło wtedy do podpisania protokołu odbioru końcowego zamówionych urządzeń i z tym dniem termin opóźnienia za niewykonanie dzieła zakończył swój bieg i uzasadnione było naliczenie kary umownej za okres od 5 maja 2010 roku do dnia 29 września 2010 roku. Strony w umowie przewidziały ryczałt w wysokości 200 zł za każdy dzień opóźnienia, czyli $200 \text{ zł} \times 148 \text{ dni opóźnienia} = 29.600 \text{ zł}$.

Sąd I instancji zauważył, że strony przewidziały obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie zaznaczając, że fragment umowy dotyczący odsetek nie jest jednoznacznie sformułowany, w związku z czym ustalenie wykładni umowy nastąpiło przy pomocy zeznań stron. Sąd podkreślił, że dla stron nie ulegało wątpliwości, że postanowienie umowne dotyczy odsetek ustawowych od kwot już zapłaconych przez stronę powodową i stanowi również element kary umownej określonej jako kwota stanowiąca równowartość odsetek ustawowych od zapłaconej części wynagrodzenia za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu umowy przez pozwanych. W ocenie Sądu w dopuszczalnej swobodzie umów mieści się zawarcie w umowie kary umownej obliczanej w taki sposób. Odsetki ustawowe od kwot zapłaconych przez powoda za okres od dnia 5 maja 2010 roku do dnia 29 września 2010 roku wynoszą łącznie 15.113,73 zł.

Podsumowując Sąd Okręgowy wskazał, że uwzględnił częściowo powództwo w zakresie żądania: zapłaty kwoty 44.713,73 zł stanowiącej sumę kwot 29.600 zł tytułem kary umownej wyliczonej ryczałtowo i kwotę 15.113,73 zł tytułem kary umownej wyliczonej jako odsetki ustawowe od zapłaconych przez stronę powodową kwot. Sąd uwzględnił powództwo w powyższym zakresie na podstawie art. 562 § 2 k.c. i art. 484 § 1 k.c.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. Sąd uznał zasadność powództwa, jednakże w zakresie roszczenia o zobowiązanie Sąd uznał, że wzajemne koszty procesu powinny zostać zniesione, gdyż powództwo zostało częściowo uwzględnione, a częściowo oddalone. Sąd Okręgowy podał, że powództwo zostało w większej części oddalone, niż uwzględnione. Skoro strona powodowa domagała się zapłaty około 260.000 zł, a Sąd zasądził 44.000 zł, to wynik procesu zakończył się w relacji 20/80. Koszty zastępstwa procesowego wyniosły 7.200 zł, co oznacza, że stronie powodowej należy się 20 % z 7.200 czyli 1.440, a pozwany 80 % z 7.200 zł czyli 5.760 zł. Do kwoty 1.440 zł należnych stronie powodowej należy doliczyć opłatę od uwzględnionej części powództwa, czyli 2.235 zł, co wynosi razem 3.675 zł i w konsekwencji od kwoty 5.765 zł należy odjąć sumę 3.675 zł, co daje kwotę około 2.000 zł.

Apelację od powyższego wyroku złożyli pozwani zaskarżając częściowo jego pkt II, tj. w zakresie w jakim Sąd I instancji zasądził na rzecz strony powodowej kwotę 15.313,73 zł, natomiast nie kwestionując kwoty 29.400 zł; w pkt IV w zakresie, w jakim Sąd orzekł o kosztach procesu od strony powodowej na ich rzecz tylko kwotę 2.000 zł, gdyż winien orzec kwotę 4.107 zł. Zaskarżonemu wyrokowi pozwani zarzucili naruszenie: 1) art. 353¹ k.c., art. 359 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że dopuszczalne jest zastosowanie odsetek od świadczenia niepieniężnego, gdy takie zastrzeżenie jest nieważne z mocy art. 58 § 3 k.c.; 2) art. 483 k.c. i 484 k.c. w zw. z art. 65 § 2 k.c. poprzez przyjęcie, że strony zastrzegły karę umowną składaną w wysokości 200 zł dziennie + odsetki ustawowe, podczas gdy z § 8 ust. 2 umowy wynika wyłącznie wola stron ustalenia kary umownej w wysokości 200 zł za każdy dzień opóźnienia oraz odsetek przewidzianych ustawowo, a postanowienie dotyczące odsetek od świadczenia niepieniężnego jest nieważne zgodnie z art. 58 § 3 k.c.; 3) art. 233 k.p.c. w zw. z art. 321 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że kara umowna liczona za okres 147 dni wynosi 29.600 zł, podczas gdy za ten okres należna jest stronie powodowej kara umowna w wysokości 29.400 zł (wg stawki 200 zł za każdy dzień opóźnienia $\times 147 = 29.400 \text{ zł}$) oraz ustalając, iż składnikiem kary umownej są „odsetki przewidziane ustawowo (...) za każdy dzień opóźnienia”. Według pozwanych Sąd zasądził kwotę 29.400 zł orzekł ponad żądanie, gdyż nota odsetkowa strony powodowej na karę umowną wynosiła 29.400 zł.; 4) art. 100 k.p.c. w zw. z art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, poprzez zasądzenie od strony powodowej solidarnie na ich rzecz kwoty 2.000 złotych, w sytuacji, gdy strona powodowa wygrała sprawę w 11,27 %, co powoduje, iż Sąd Apelacyjny uznawszy apelację pozwanych za uzasadnioną, winien zmienić pkt IV

wyroku i zasądzić od strony powodowej solidarnie na ich rzecz kwotę 4.107 zł. Pozwani wnieśli o zmianę zaskarżonego orzeczenia w pkt II, w ten sposób, że Sąd zastępuje kwotę 44.713,73 zł kwotą 29.400 zł oraz o zmianę pkt IV wyroku w ten sposób, że Sąd Apelacyjny zastąpi kwotę 2.000 zł kwotą 4.107 zł. Pozwani wnieśli także o zasądzenie od strony powodowej solidarnie na ich rzecz kosztów postępowania odwoławczego oraz koszty zastępstwa procesowego wg norm taryfowych

W odpowiedzi na apelację pozwanych strona powodowa wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanych na jej rzecz kosztów postępowania drugo-instancyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Strona powodowa podzieliła argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Wskazała, że słuchany w toku postępowania pozwany A. M. oświadczył, że w przypadku opóźnienia będzie zobowiązany do zapłaty odsetek.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanych nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny podziela wszystkie ustalenia faktyczne dokonane w niniejszej sprawie przez Sąd Okręgowy oraz wyrażone przez ten Sąd oceny prawne i przyjmuje je za własne.

Odnosząc się do twierdzeń zawartych w apelacji pozwanych w pierwszej kolejności należy stwierdzić, iż wbrew ich twierdzeniu dopuszczalne było określenie kary umownej na wypadek zwłoki pozwanych w dostarczeniu urządzeń stronie powodowej w sposób, w jaki dokonano tego w § 8 umowy zawartej między stronami w dniu 22 grudnia 2009 roku i w związku z tym nie doszło do naruszenia art. 353¹ k.c., art. 359 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. Paragraf 8 przywołanej umowy określał szeroko ujętą tematykę negatywnych konsekwencji dla stron w przypadku nieterminowego dokonania płatności, czy też dostarczenia przedmiotu umowy. Ustęp 2 § 8 przewidywał, że w przypadku zwłoki sprzedającego z dostawą urządzeń sprzedający będzie zobowiązany na wezwanie kupującego do zapłaty odsetek przewidzianych ustawowo oraz kary umownej w wysokości 200 zł za każdy dzień opóźnienia. Z uwagi na nieprecyzyjne określenie tego punktu § 8 umowy odnośnie zakresu kary umownej Sąd I instancji dokonał wykładni tego zapisu umownego w oparciu o zeznania stron. Zeznający w charakterze strony powodowej K. K. (2) (k. 371, 00:39:56 – 00:40:58) podał, że odsetki określone w przywołanym ust. 2 § 8 umowy miały być naliczone od kwoty wpłaconej przez stronę powodową na rzecz pozwanych tytułem zapłaty I i II raty wynagrodzenia za dostarczenie linii produkcyjnej. Pozwany A. M. słuchany w charakterze strony przyznał, że w sytuacji, w której spóźnił się z wykonaniem umowy winien zapłacić odsetki określone w umowie (k. 373, 1:03:44).

Konfrontując zatem powyższe zeznania stron z treścią § 8 ust. 2 umowy należy uznać, że na karę umowną w wypadku opóźnienia się przez pozwanych z dostarczeniem przedmiotu umowy składają się oprócz kwoty 200 zł za każdy dzień opóźnienia również kwota stanowiąca równowartość odsetek liczonych od kwoty wpłaconej przez stronę powodową z tytułu zapłaty I i II raty ceny linii produkcyjnej. Należy zauważyć, że tak określona kara umowna dotyczy świadczenia niepieniężnego, jakim było wykonanie i dostarczenie linii produkcyjnej, co jest zgodne z zapisem art. 483 § 1 k.c., a jedynie obliczenie tak sformułowanej kary umownej następowało poprzez odniesienie jej do wysokości wpłaconych przez stronę powodową kwot i naliczenie ustawowych odsetek od tych sum. Sformułowanie art. 483 § 1 k.c. dopuszczające zastrzeżenie kary umownej w „określonej sumie” w sposób jednoznaczny prowadzi do wniosku, że kara ta powinna być w chwili zastrzeżenia wyrażona kwotowo. Dopuszczalne jest jednak posłużenie się innymi miernikami wysokości, np. ułamkiem wartości rzeczy albo ułamkiem innej sumy (wartości kontraktu), jeżeli ustalenie kwoty jest tylko czynnością arytmetyczną (por. wyrok SN z dn. 8.02.2007 r., I CSK 420/06, LEX nr 274239). W realiach niniejszej sprawy dla ustalenia pełnego wymiaru kary umownej posłużyły się miernikiem w postaci konkretnej wielkości ustawowych odsetek od kwoty wpłaconej przez stronę powodową, co spełnia wymagania odpowiedniego zastrzeżenia kary umownej.

W konsekwencji w ocenie Sądu Apelacyjnego dopuszczalne było zasądzenie na rzecz strony powodowej kwoty 15.113,73 zł, w oparciu o § 8 umowy z dnia 22 grudnia 2009 roku tj. odsetek z tytułu opóźnienia się przez pozwanych ze spełnieniem przedmiotu umowy, liczonych od wpłat dokonanych przez stronę powodową na poczet ceny zakupu, stanowiących element szeroko rozumianej kary umownej w sprawie. W związku z tym nie można uznać, iż zastrzeżenie umowne zawarte w § 8 ust. 2 umowy jest nieważne na podstawie z art. 58 § 3 k.c.

W sprawie nie doszło również do naruszenia art. 233 k.p.c. w zw. z art. 321 k.p.c. poprzez przyjęcie, że kara umowna powinna być liczona za okres za okres 147 dni i wynieść zatem 29.400 zł. Pozwani zaznaczyli, że Sąd I instancji zasądzając kwotę 29.600 zł orzekł ponad żądanie, gdyż nota odsetkowa strony powodowej na karę umowną wynosiła 29.400 zł. Oceniając zasadność żądania strony powodowej zasądzenia kary umownej w postaci zapłaty 200 zł za każdy dzień opóźnienia w dostarczeniu przedmiotu umowy Sąd I instancji zasadnie przyjął, że okres opóźnienia zawiera się w datach od dnia 5 maja 2010 roku, tj. dnia następnego po dniu, w którym umowa miała zostać wykonana i trwał do dnia 29 września 2010 roku, tj. do czasu faktycznego dostarczenia przez pozwanych pełnego przedmiotu umowy, obejmującego odpowiedni podajnik. Okres ten obejmuje 148 dni, co po przemnożeniu przez 200 zł za każdy dzień daje kwotę 29.600 zł i taka kwota została prawidłowo zasądzona na rzecz strony powodowej. Fakt zatem wskazania 147 dni opóźnienia w nocie księgowej z dnia 7 lipca 2010 roku (k. 64, 76) wystawionej przez pozwanych a podpisanej przez przedstawiciela strony powodowej, w kontekście ustalenia faktycznej ilości dni opóźnienia i dalszych wystawionych przez powoda i przesłanych pozwanym not księgowych, nie ma znaczenia dla rzeczywistego ustalenia wysokości kary umownej.

Wobec nieuwzględnienia powyższych zarzutów pozwanych niezasadny jest zarzut naruszenia art. 100 k.p.c. w zw. z art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, polegający na nieprawidłowym zasądzeniu od strony powodowej na ich rzecz kwoty 2.000 złotych tytułem kosztów procesu.

W świetle powyższego należało uznać, iż argumentacja pozwanych zawarta w złożonej apelacji jest nieprzekonująca i jako taka nie może stanowić podstawy do wnioskowanej przez nich zmiany orzeczenia Sądu I instancji.

Dlatego Sąd Apelacyjny w Krakowie w pkt 1 wyroku w działając na zasadzie art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanych, a w pkt 2 wyroku zasądził na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu - solidarnie od pozwanych na rzecz strony powodowej zwrot kosztów postępowania apelacyjnego